

TÜRKİYE İŞ BANKASI

Küçük Cari Hesaplar

1951 İKRAMIYE PLÂNI

10 Bahçeli Ev

(Biri iki daireli ve bahçeli
Apartman)

40 tane	1.000 Liralık
40 »	500 »
100 »	250 »
250 »	100 »
500 »	50 »

Çekilişler: 1 Haziran, 24 Ağustos,
1 Kasım, 28 Aralık tarihlerinde
yapılır.

TOPTAN

BUZ ihtiyaçlarınızı

İstanbulda 20669 numaralı telefona
bildiriniz.

Lüleburgaz İslâm - Naci fabrikası
tarafından en güzel içme memba su-
yundan imal edilen buzlar, gayet
sıhhi ve temizdir. Siparişler zamanın-
da yerine getirilir.

İstanbul toptan sipariş adresi:

TRAKYA - BANDIRMA PAZARI

Eminönü Balıkpazarı, Taşçılar, Ke-
merli sokak No. 2 - Telefon: 20669

AYRICA

En birinci Lüleburgaz çiftlik yağı
Edirne beyaz peynirleri ve un üzerine
toptan siparişler kabul edilir.

T. C.

Ziraat Bankası

SERMAYESİ: 300.000.000 T.L.

Yurd içinde 388 Şube ve Ajansı, Dünyanın her tarafında
Muhabirleri vardır.

Bu Yıl Vadesiz Tasarruf Hesapları İçin

8 ÇEKİLİŞTE: 8 EV, 2 TRAKTÖR

Ayrıca Dolgun Para İkramiyeleri

Her 150 liraya bir kur'a numarası

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

İSTANBULDA ÇIKAR, AYLIK HALK
KÜLTÜRÜ BELGELERİ DERGİSİ

Eylül 1951

İÇİNDEKİLER:

XXII. Müstesrikler Kongresi Prof. Dr. FINDIKOĞLU Z. Fahri
Anadolu Halka Oyunları (II) Mahmut R. GAZİMİHAL
Âşık Ömer'in Ustası Şerifi Cahit ÖZTELLİ
Uygur Halk Dansları Sadık UZUNOĞLU
Trakya Elişlemeleri ve İncelemelerindeki Güçlükler Şerif BAYKURT
Türkülerimiz: Yurdun Dört Bucağından Sesler Behçet Kemal ÇAĞLAR
Kitaplar ve Şahıslar: Bir Monografi Tahriri (II) ... Hikmet DİZDAROĞLU
Ardahan Havalisinde Halk Hekimliği İlaçları Dr. N. R. BALCIOĞLU
Makedonya Folkloru: Dilektaş, Babutaşı, Hacatlartaş (VII) ... İ. GÖKÇEN
«Milli Eğitim Bakanlığı Halk Melodileri Derleme Heyeti» nin, «Türk Kalk-
bilgisi Derneği» ni ziyareti

Sayı : 26

Kuruş : 25

SAHİBİ VE YAZI İŞLERİNİ FİİLEN İDARE EDEN MES'UL MÜDÜR: İHSAN HİNÇER

yanında Acem, Arab, Hind dünyasından gelen isimler ve raporlar arasına biraz da Türk adı ve eseri katılacaktır.

Fakat müsteşrikler kongresinin en elverişli yardımcıları kanaatime göre, folklorculardır. Folklor bütün tarihi ve sosyal ilimlerin hazinelikliğini yapıyor. İşlenmemiş mevzularla dolu olan Türk folklorunun mühim meselelerini birkaç sahifelik raporlarla ilim dünyasına arz etmek, herhalde çok mühim bir vazifedir. Bu işde güçlük de yoktur. Zira şimdilik senteze ihtiyaç hissetmiyen çalışmalar vardır. Yalnız bir malzeme, bir araştırma neticesi, bir raporun ırsarı için kâfidir. Geriye, bu raporun milletlerarası dillerden birine tercümesi kalır ki bunu belki kongre komitesi de üzerine alır. Rapor sahiplerinin yabancı dil vukufsuzluklarına da umumî çareler bulmak mümkündür.

Folklorla müsteşrikler kongresinin alakası; 1935 de Romada toplanan XIX. uncu kongreye Fransız âlimlerinden H. Massé İran folkloruna aid bir raporunu anlatmakla belirtmek mümkündür. Başlığı (Démons et génies dans les croyances populaires de l'Iran - İran Halk inanışlarında şeytanlar ve cinler) olan bu raporda Massé şu tasnifi yapıyor: 1) Devler: İnsanlara ceza veren boynuzlu ve kanatlı mahlûkat. Hazreti Süleyman'ın yaptığı bir tılsım ile insan oğulları onların şerrinden mahfuzdur. 2) Periiler: Bunlar kadın cinsinden olup geceleri evleri dolaşırlar. 3) Cinler: Acemler bunlara ad vermezler ve sözü geçince «aziz» denir. 4) Şeytanlar: Bunlar sulardan korkarlar. Yataarken ellerin yıkanması âdet olduğu gibi karnın üzerine yatmamak da şeytanlardan uzak kalma için lâzımdır. Şeytanların kızları vardır. Başlıcası (Ümmü Sıbyan) olup, cinlerin anasıdır. Bunlar her dilden anlarlar. Geceleri ışık çalmak onları dâvet demektir. Bunlara karşı yegâne sigorta vasıtası (Bismillâh) formülüdür. Karanlık bir odaya girerken, bir yerde yiyecek maddesi saklarken hep bu formülü kullanmalıdır.

Bunlar içinde halk itikadlarına en çok mevzu olanlar cinlerdir. Her insanın bir (cin)i vardır, beraber doğar, beraber ölür. Acemler bunlara cinleri kızdırmamak için (cin) demez, (hemzâd) derler. Bilhassa hamile kadınların (cin) lerine dikkat emeli, (Molla) lara okutulmuş bir bileziği onlardan eksik etmemeli, çocuk doğduktan sonra bunu çocuğa devretmelidir. Lohusa kadın ile alakalı (cin) e (al) de-

nir. Lohusa, odasında yalnız bırakılırsa (al) o çarpar. Bunun için kimse bulunmazsa odanın bir yerine ya bir tabanca, ya bir bıçak, ya bir sarmısak koyarlar. Bazan odanın eşiği önüne su koyulduğu da vâkidir.

Cinler ramazan günlerinde hiç bir faaliy sarfetmezler. Mamafih çarşamba ve cuma günleri dikkatli olmalıdır. Asabi hastalıkların sebebi bu günlerde zuhur ettiği ve cinlerin çağtığı kanaati umumdür. Cinler gibi devler de karanlık ve harab yerlerde sakindirler. Massé tarihi eserlerin muhafazasında eski âbidelerin yıkılmamasında, muhafazasında halkın bu endişe ile onlara yaklaşmamasının rolü olduğunu şükranla kaydetmeği unutmamaktadır.

İşte 1935 Roma kongresine verilen bu rapor, folklorcularımızı cesaretlendirecek mahiyettedir. Meselâ bir folklorcumuz, 1951 İstanbul kongresine (Türk folklorunda şeytan ve cinler ile alakalı halk itikadları) başlıklı bir rapor verebilir. Böyle bir rapor, halk itikadlarının İran gibi Turanda da bazı mukayeselere ihtiyâkân vereceğini gösterecektir. Hatta İran itikadlarında Turan itikadlarının tesirini aramak gibi, yahut İran ve Türk folklorlarında benzer sebeplerden dolayı benzer itikadların bulunduğunu görmek gibi neticeler hasıl olur. Neticen kim 1935 de Massé'nin tebliğinde hazır bulunan Prof. Minorski için içinde Türk tesirini bulunabileceğine işaret etmiş idi. Bizdeki halk itikadlarında (Al bastı) meselesi, bununla sıkı surette alakalıdır. Bu itikadların islâmdan evvelki durumu ile, islâmî devredeki istihaleleri ve modern devirde yaşayış veya kayboluşları da ayrı meseleler halinde dikkati celbedecektir.

Hülâsa müsteşrikler kongresi, Türk ilim dünyasını medenî dünyaya tanıtacağı gibi mahcup da edebilir. Eğer ayağımıza kadar gelen bu fırsattan istifade etmezsek milletin bu kongre için bir rivayete göre, sarfedeceği 50.000 liraya yakın paraya da yazık olacaktır. Ayağımıza kadar gelen bir beynelmilel kongreye bize hamle verebilir. Hususile Avrupalıdan vazgeçen Arab, Acem, Hindî, Pakistanlı, Yahudi... birçok şarklı ilim adamlarının kafiyesi halinde gelecekleri de doğru ise telâkki, araştırma, kanaat, metod sahibi Türk ilim adamlarının, bu arada Türk folklorcularının mesuliyet hisseleri büyük olacaktır. Folklorcuların bu yükün altından en kolay kalkacak olan fakir adamları sayılabilir. Zira sarfedilecek faaliyet aliyet oldukça kolay bir çalışmadan ibarettir.

Prof. FINDIKOĞLU Z. F.

Çalgıcılar davul oynatırken, «bıçak oyunu» yapan delikanlı (Ankara bölgesi)

Anadolu Halka Oyunları

— II —

Yazan: Mahmut R. GAZİMİHÂL
Ankara Devlet Konservatuarı öğretmeni

Evliya Çelebi, meselâ Ergiri alevilerinin bilhassa iki göreneğine dikkati çekiyor:

1) Ölülere anarak sağu salmak (: Sağu sağmak ?); 2) Sarı Saltuk günlerinde ve em. sâl vesilelerle semaa kalkıp oynamak.. Diyor ki: «Ekser halkı muhibbi hânedan olup Yâ Ali der oturur, Yâ Ali der kalkar. Cümle farisihân olup muhibbi hânedan olduklarından, bir fırkacı nihânice Muaviye'ye seb idüp Yezid'e âşikâre lânet ederlermiş amma, istima etmedim. Halkı gayet ehli zevk ve işüişrete mail olup, bâdeinâp ve reyhaniye nam mukavvî şeyleri nuş idüp serhoş olurlar.

Diğer âyinî bedkâr-ı kavim-i Ergiri. — Bunlar düğünlerde, rûzâhızırda, nevruzu Hâ. rezim Şâhî'de, kasım günlerinde, Sarı Saltuk günlerinde ve iydeynde cümle zer ander zero

müstağrak olup, lâlğün badeleri nuş idüp, cemil pençei âfitap dilberan ile âşıkları el ele vurup âyin-i kâfir gibi kuc kucağ olup horos depüp, kuşak kuşağa yapışıp hora depme ile sema' ederler; bu dahi bed âyindir kim, âyinî keferedir. (Başka bir kâtibin kalem ve kafasına tâbi diğer nüshada «âyinî kefer» yerine âyinî kerih denilmiştir); amma böyle göregelmışler, bunu dahi ayıplamazız.» (Seyahatname, c. VIII, s. 680). — Kullandığı Âyinî bedkâr, Bed Âyin, Âyinî kefer tabirleri dikkate sayandır.

O zamanki Arnavutların païyen çağdan arımağan Makedonya (Hellen - İslav) horolarını devam ettirebilmiş olmaları mümkün görünmekle beraber, Sarı Saltuk erkânını benimsemiş neticesinde halka oyununa bilhassa yer

verdiklerini; *Morös* ve *Hora* tabirlerini türkçe dediği «tepmek» yardımcı fiiliyle birlikte Evliya Çelebinin benzetme yoluyla ve hissen yukarıki ifadesine aldığı [1]; ve Arnavut semasında payien horonun da belki bir nebze tesiri olmuş olduğunu düşünmek daha akla yakın görünür. — «Horanın hor görülmesi» keyfiyetini sebepleriyle dikkate alıp bütün eski Rumeli âlemini düşünerek bazı prensiplere ulaşmak istersek, diyebiliriz ki:

1) «Hora tepme» denilen oyun tipinin mensheleri ilk çağın karanlıkları içinde kaybolur. Sonradan kilise âyinlerine girmediğine göre de Ortaçağdan itibaren hristiyanlar arasında bir nevi halk göreneği halinde devam etti, payien gösterilerden hâtura kaldı.

2) Kilise makamları payien görenekler arasında tabiatî horayı da ortodoksiye aykırı bulup hor görürken, İslâm şeriatı umumiyetle halka oyunlarının menşesinde horayı hayal etmekten geri durmadı. Eski şark metinlerindeki iğneli atıflarda hep aynı kanaatin ifadesini okuruz.

Hayalimde bir iş mi fethi Mora?

Tutardım gâvurlar teperken hora.

İzzet Molla

3) Bilhassa İstanbulda ve hemhal merkezlerde efendi sınıfı rakistan alikonulabilmişti: seyretmek caiz, oynamak ayıp sayıldı. Evliya Çelebi gibiler tesadüfen sıra rakısıyla karşılaşmalar ya hora tepildiğine, yahutta «çingene çalar kürd oynar» gibilerde ayak takımı kimselerin hora taklidine kalkıştıklarına hükmederek «velâhavle» telehhüfüyle çekilip giderlerdi. *Destbend* mütercimlerinin aynı duyguyla hem kalem, hem de diş gıcırdatmış olduklarını, atif ve tefsir yoluna saptıklarını gördük.

4) Halka oyunları, Türklük arasında, çokluk zaviyelerin mahremliğine sığınarak, istihfaf nazarlarından uzak dağlık ve bucaklarda ise gözöçler koymağa bile lüzum kalmadan alenen asırları aşular ve nihayet folklor ilminin kadirbilirlik çağına ulaştılar. Bu mukavemet keyfiyeti bile başlı başına ibretle düşündürücü bir vâkiadır. Artık onları hiç kimse kasden hora ile karıştırmıyor; hiç bir aydın şeytani, veya putperest işi saymıyor; tarikatlardan çok daha eski olan menşelerine hiç kimse kayıtsız kalmıyor. Son çıkan sözlüklerimizdeki tariflere bir göz atılacak olursa ifadelerdeki uygunluk derhal göze çarpar.

En müteferri oyun terimlerinin dildeki şümulünü araştırmaktan bazan oyunun kidedini hakkında bile pek faydalı ip uçları yakalana bileceğini Mengi : *Manğig*, veya *Büyi* : *Bügü* karşılaşmaları münasebetile bu sütunlarda görmüştük. Şu şartla ki, araştırmalar yapılırken «etimoloji farazyeleri kurmak» işini dilcilere bırakıp kelimenin metinlerdeki tarih ve şümü. lü üzerinde durulmakla yetinilmelidir. — Bir kelimenin tarihi ile etimolojisi arasındaki farkı genç musiki folklorcusuna konu dışı bir iki misalle hatırlatmayı faydalı buluyorum.

Meselâ «boza» kelimesi *Buxum* (ve hatta aşure *Buxı*) şeklinde olarak Kaşgarlı Mahmudun sözlüğünde vardır; XIV. asır başından türkçe *Abü Hayyan* sözlüğüne göre de *Boza* türkçedir. Fakat onu eskice ferhenklerde de buluyoruz. Kimden kime geçtiğini ve kelimenin kökünü dilciler çözerler. Folklor için mühim olan taraf, bu kiş iğnisinin asırlar boyunca en keskin bozkırlara kadar bütün boylar arasında sevildiği, *İbni Batuta*'nın XIV. asır Kırımlılarında boza sevgisine şahit olduğu, Evliya Çelebi'nin yine oralarda ve hele İstanbulda boza zevkinin pek inceldiğine şahitlik ettiğidir; Arnavutlardan bahsederken diyor ki: «Ergirli liler hakkında da Hazreti Muaviye'yi ve Yezid'i sevmek ve sebteder dirler amma, ben işitmedim. Lâkin, Aydonat halkı gibi bunlar da asla mavi çuka giymezler (Mavi « : arapçası Mâviye» sözü tesadüfen Muaviye adını andırıldığı için!), ve Muaviye peydah etti deyü zerde aş yimeyüp, Muaviye boza yapup içti (?) deyü boza dahi içmezler; amma İstanbulda ekseriya boza yapan cümle Arnavut kavimleri dir!» (C. VIII, s. 880). Bozannın, kişi sürekli olan kuzey Rumeli yolu ile İstanbula intikal ettiği düşünülebilir. Türk boza masasının folkloru, işte böyle bir tarihin tetümmesi halinde meclisleri, fıkrâ ve atasözleri, nevi, tarif ve şimdiki durumuyula incelencek olursa millî bir maddenin pek hoş bir kitabı meydana gelmiş olur; hem de onun hararetinde kış cemiyet hayatımızın nice eski ve şen sahpeleri canlanır..

(Devamı var)

M. R. GAZİMİHÂL

(1) Nitekim ağtırlık münasebetiyle de türkçe «sağ sağık» tâbirini kullanarak bu sözün arnavutçasını yazmamıştır.

Araştırmalar:

Ş BULASLI Aşık Ömer'in Ustası Şerifi

Yazan: Cahit ÖZTELLİ
Mersin Lisesi Edebiyat öğretmeni

Aşık Ömer'in «Şairname» sinde, kendisinden hürmetle bahsettiği Şerifi isimli bir sazşairi vardır:

Şerifi değil mi cümleye üstat
O değil mi bizi eyleyen irşat

Demek suretiyle Şerifi'nin kendi ustası ve bir çok şairleri irşat ettiğini söylüyor (Bk. Sa-dettin Nüzhet, Aşık Ömer, s. 433).

S. Nüzhet, Aşık Ömer'i *Kethüdazade Arif* menakibinde de yazılı olduğu üzere *Gözleve* (Kırım) li sayar. Buna delil olarak Ömer'in

Kendim Gözleveli Ömer'dir adım

mısrat ile, yine Ömer'in (Şairname) sindeki «Bizim şehrimizden yetişen şairler» kaydına dayanarak, Şerifi'nin, *Safâyi* tezkeresinde kısaca hayatından bahsedilen *Kırımli Şerifi* olmasını kuvvetli bir ihtimal olarak ileri sürüyor. Halbuki «Şairnamenin» bu kısmında *Kırımli* olmayanlar da vardır.

Aşık Ömer'in Kırım Gözleve'sinden olduğunu sonradan bizzat S. Nüzhet kabul etmiştir (Bk. Fuat Köprülü, Türk Sazşairleri Antolojisi, 3. cilt, s. 953) Böyle olunca Şerifi'nin de Kırımli olması ihtimali ortadan kalkıyor. Bu husus, yani Ömer'in Kırımli olmayıp *Konya Gözleve*'sinden yetiştiğini *Kemal Akça* (Folklor Postası, sayı 3, 1944) etraflı bir surette izah etmiştir.

Bizim bu makalede maksadımız Ömer değil, Şerifi'dir. Ömer'in ustası ve dolayısıyla devrinin üstat bir şairi olan bu Şerifi kimdir? Bu cihet yukarıdaki kayıtlarda görüldüğü üzere, hele, Ömer'in Konya'lı olmasından sonra tamamen karanlık kalmıştır. Şimdiye kadar Şerifi'nin nesredilmiş bir şiirine de rastlanmamıştır. Ömer'in Şairnamesinden başka *Tekerleme*-sinde (S. Nüzhet, Aşık Ömer, s. 44)

ŞERİFİ'Nİ İKRARIMI KANDE GÖRÜREM
Şeyhimi görmesem bir an ölürem

diye sevgi ve «seyhim» dediği üstadının şiirlerine acaba hiç mi nazire söylememiştir? Buna imkân yoktur. Çırak ustasına muhakkak nazire söyleyecektir. O halde bu nazireler Ömer'in manzumelerinden hangisidir? Şerifi acaba Ömer'in dediği kadar usta bir sanatkar mıdır? Bunun için önce Şerifi'nin şiirlerini bulmak gerekmektedir.

Bir seneden beri Ömer'in basılmamış şiirlerini taradığımız yüz kadar cönkten 17. asra ait dört tanesinde Şerifi'nin beş şiirine rastladık. Bunlardan çıkardığımız neticeye göre, Şerifi Konya'lıdır. Aşağıda yayınladığımız müseddesine bakarak hayli yaşamış olduğu da anlaşılıyor. Buna göre 16. yüzyılın ikinci yarısı ile 17. yüzyılın ilk yarısında yaşadığını tahmin güç değildir. Eserlerine az rastlanması da bunu te'yit eder.

Aşık Ömer'in cönklerde en çok tesadüf edilen (S. N. Aşık Ömer, s. 169)

Ya İlahî sen beni insana muhtac eyleme
mısrat ile başlayan şiiri, Şerifi'nin ilk defa yayınladığımız aşağıdaki şiirine naziredir.

Ey Hüda İütf et beni bir cânâ muhtâc eyleme
Mert eğer nâ-merde kamu insâna muhtâc eyleme
Dü cihan fahri Muhammed Mustafa'nın aşkına
Arz-ı hâcât edüp sultâna muhtâc eyleme

Cümlenin rezzâkısın sen padişah-i lâyezâl
Haml-eder şekvâya ahab eylerisem

hasbihal
Mescid-i bab fazlı kim ey Rahim-i Zülceilâl
Devlet-i dünya için nâdâna muhtâc eyleme

Yâ İlahî kıl medet Beyt-i mükerrem aşkına
Destgir ol cümleye İsa vü Meryem aşkına
Serfirû ettirme bana ism-i a'zam aşkına
Sen beni düşman değil halâna muhtâc eyleme

Bin bir ismin hürmet-içün çekdirüp çille
bana

Verme nâşi deste kaful-i mürâdum
Rabbena
Döndürüp çarhı benim kutb-i muradımdan
yana

Bu ŞERİFİ ruh-i nâdâna muhtac eyleme
Şerifi'nin bu murabbana Ömer'in naziresi, üstadının olduğunda şüphe bırakmamaktadır. Aynı cönkte bulunan müseddesinden iki kit'ayı kaydediyorum.

Düşüp hengâme-i aşka yine serir oldum
Muhabbet nidîğın bildim dil-i sırdan habir
oldum

Maarif-i âsitânda yine mâh-i münir oldum
Bu dil uslanmadı gitti gani oldum fakir oldum
Kemend-i kâkül-i yâre düşüp ben de esir oldum
Mey-ü mahubtan elçemek nasib olmadı pir
oldum

Uygur Halk Oyunları (*)

Yazan: Sadık UZUNOĞLU

I. ZEYBEK OYUNLARI

Tarihteki Uygur halk müziğini inceleyince aklımıza bir soru geliyor: acaba Uygurlarda zeybek oyunları var mı idi? Bu soruya cevap veren birçok tahmin, inandırıcı vesika vardır. Bir kaynak, «zeybekliğin, Türkmenlerin garbi Anadoluya gelmeleri ve oradaki faaliyetleriyle birlikte zuhur ettiğini ve zeybeklerin menşede Türkmenlere dayandığını tespit etmiş bulunuyoruz» diyor (1). Anadoludaki en eski zeybekler Asyalı borkü giydiği gibi, en eski baş giyimi de budur. Böylece zeybekliğin Türkmenlerin batı Anadoluya gelmeleri, oradaki etkinlikleri ile doğduğu doğru olmasa gerek: Zeybekliğin aslının Orta Asyadan geldiği, Orta Asya giyimlerinden, âdetlerinden anlaşılır.

Uygurlarda «tatığ közre tikenig küpre = Tatım (Uygurlara Toxsi, Tağma dillerinde verilen ad) gözüne vur, diken köhle, kökünden çıkar» mânasına gelen bir söz olduğu Kaşgari'nin divanından anlaşılıyor. Bu sözden çıkan diğer bir söze göre, Tatsız Türk, başsız borkü olmaz, denilmektedir (2). Başsız borkü olmayacağı sözü zeybek budunbetimince dikkate değer. Şamanlıkta olduğu gibi, zeybeklikte yerinde sayar bir konudur. Bin, iki bin yıl önce nasılsa simdi de ayndır. Özüne fark olmaz, ancak zamanın icaplarına uyur ki özünden kaybetmiş sayılmaz. Zeybek giyimi eskisine göre pek az değişmiştir. Türklerin giyimlerini, Anadoluya

Hayâl-i hal-i hatinle işim zâr.ü figan oldu
Kaşın tuğrası fikrinle elif kaddim güman oldu
Derunum âteş-i hicre yanıp dilde nihân oldu
ŞERİFİM aşk.ü sevdaya düşüp hayli zaman oldu
Kemend.i kâkül.i yâre düşüp ben de esir oldum
Mey-ü mahbubtan çiçekmek nasip olmadı pîr oldum

Bende bulunan şiirlerinden yalnız bir tanesi hece iledir. Kullandığı kelime, terkip ve aruz veznine göre divan edebiyatının tesirine fazla düşmüştür. Buna bakarak oldukça kuvvetli bir medrese tahsili de gördüğü anlaşılabilir. Ömer'in de divan tarzına fazlaca kaymasında Şerif'in tesiri aşikârdır.

Cahit ÖZTELLİ

gelişlerinde hemen değiştirmedikleri de bilinmiyor. Şu halde, zeybek giyimi, zeybeklik aslen Orta Asyalıdır.

Ege bölgesinin tanınmış zeybek oyunu Bengi (= Mengi) dir. Bu gibi kelimeler eskiden kalın söylenirdi. Yeşil, elma, yeni kelimeleri Divanü Lûgat-it-Türk'te, yaşıl, alma, yanğır'dır. Bunun gibi, divanda, mangıg kelimesi de adım anlamındadır. Bütün Asya lehçelerinde aynı kelime, kalın, ince telâffuzları ile yürüyüş, gidış anlamlarına hâlâ var. Borkü giyinen, bel silâhlığına kolan vuran Uygur, neden zeybek gibi kılıç - kalğan oyunu yapmasın? Hu çekerek dönen Semerkantlı neden başına borkü giymiş olmasın? İşte Mevlâna borkünden bahseden Neval'den Çağatayca bir metin: Mevlâna ol mescidga girgânda iğnindeki hırka ve başıdaki borkü bile irdi... (Mevlâna o mescide girdiğinde arkasındaki hırka ve başındaki eski borkü «sikke de borkü olabilir» yanındaydı). Uygur din adamlarının başındaki uzun sikke de borkü değil de nedir?

Bugünkü Uygurlarda, giyim, oynanış tarzı ile aynen zeybeklerin oyunlarına benzeyen bir oyun vardır. Oyunun adı «ayak oyunu» dur. Mengi de ayak oyunu değil midir? Çinde, Uygurların böyle bir oyun takımını gören, Dr. Muhaddere Nabi Özerdim bana anlatmıştı (3). Buna göre ezgileri bile tıpkı zeybek oyunları ezgilerine benzeyen ayak oyununun, zeybek oyunu olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Uygurlar tarihi devirden tarihi dekor içinde diğer oyunları ile birlikte oynamışlardır. Zeybek oyunları yalnız erkeklerin oynadığı bir oyun (4) olduğuna göre, eski oyun takımlarında oynanan oyunlardan bir kısmı bu nevi oyunlardan olsa gerektir. Şimdiki oynanan ayak oyunları, yeni çağların icadı değildir, eskidir. O halde tahminlerle, ayak oyununun eskiliğine göre söyleyebiliriz ki, zeybek oyunları Uygurlarda vardı, oradan Anadoluya geldi.

II. KAŞIK OYUNLARI

Kaşık oyunlarının aslen Horasanlı olduğu bir hakikattir. Kaşık, müziğin ritmini karakteristik bir şekilde işleyen bir çalgıdır. V. Belalio, Türkistanda Şamanların davul, kayrak-

(*) İlk yazı için bk.: cilt 4, sayı 22, s.: 347.

en başka kaşık ta kullandıklarını, kaşığın adı, anstaki rolünün Rus halk oyuncularına da geçtiğini, kastanyetin ilkeli olduğunu yazıyor. İran akkaselerinin kaşığı (ki gaşok diyorlar) özel bir yapıda idi. İki keppenin oyuk yerlerine üçük küçük çingiraklar bağlar, sonra iki kepeyi yüzyüze kapayıp bağlarlardı. Böylece halâç muştası gibi bir araç meydana gelirdi. Bu muştadan her eline bir tane alan oyuncu, ritme göre şıkırdatarak oynardı (5). Anadoluda buna çağanak denirmiş. Çinlilerde, Hintlilerde hâlâ denilen özel yapıda el çalparası, zilleri bulunduğu göre, kaşıkların da Asyada daima kullanılmış olduğunu, Çinle Hindistan arasında bir göç yolu sayılan Doğu - Türkistanda da (Uyguristan) varlığını teyit eder. Kastanyetin ilkeli sayılan bir oyun aracının, türkçe bir adla azılmış olması, onun kökenini, aslını Türkiye gösteriyor. Uygurca kaşık kelimesi de bunun söylendiği gibidir.

Kaşık oyunlarının geniş bir alan üzerinde oynanmadığı, çok defa dönülerek oynandığına göre deşenli halı üzerinde oynanan oyunların bir kısmı da belki kaşık oyunu idi. Arslan oyunları temsili bale idi. Herhalde kaşıkla oynanmazdı. Kaşık aynı zamanda, daha çok kânlara yaraşan bir çalgı olduğuna göre sembolik oyunlar dışında kalan oyunlardan bir kısmı kaşık oyunu olabilir.

Uygurlarla büyük müzikal ilgileri olduğunu bildiğimiz Sasanilerde kaşık oyunları vardı, kaşık adını türkçedeki aynıyle telâffuz ediyorlardı (6). British Museum'daki Sasanilere ait gümüş tabak üzerine nakşedilmiş kaşık oyunu figürü vardır (7). Kralın solunda duran kaşık oyuncusu kadındır. Bununla Uygurlarda kaşık oyunlarının olduğuna muhakkak nazarı ile bakmalıdır.

Bugünkü Uygurlarda kaşık oyunlarının bulunduğu, orali arkadaşlarımızın söylediklerinden anlıyorum. Halhiazırda oynanan kaşık oyunları da birden bire meydana çıkmadığına, bağıntılara göre, eskiden de var demektir.

II — İKİŞER İKİŞER OYNANAN OYUNLAR:

Kadın - erkek karışık oturan Uygurlarda, çiftler çiftler oynanan oyunlar da vardı. Her zaman bu neviden oyun oynarlardı. Bunun hakkında bir Çin kaynağı «kadınlar ve erkekler beraber eğlenirler. İkişer ikişer dans ederler» diyor (8). Uygur kadınları, çok güzel oyun oynarlardı. Hattâ tanınmış oyuncular, Çinde, her devirde kendilerini göstererek, Uygur oyunlarını tanıttırlardı. Başka bir Çin kaynağı, bu-

nun için şöyle diyor: Kadınları çok güzel dansederler (9).

Toplu olarak oynanan oyunlar arasında, Uygurları, onlara gelen gezginleri pek fazla eğlendiren cüce danslarından burada bahsetmek lâzımdır: Mısırdaki VI. hanedan devrinde, Nil vâdisindeki eski imparatorluğa ait oymalarda, ellerinde zilleri bulunan acıp cüceler görülüyor (bu oyma Kahire müzesindedir). Cüceleri gösteren oyma Bharhut (Hindistanda) kabartmalarına şaşılacak derecede benzer (10). Herhalde İran - Mısır ilişkileriyle, İran, oradan da Hindistana geçen cüceler dansı Hindistanda büyük ilgi uyandırmıştı. Sonraları, Orta Asyaya Uygurlara geçti. Göç yolu uzayarak Japonyaya kadar gitti. Böylece eski Mısır dansı, en uzak yerlerde dahi uzun yüzyıllar tutunabildi (11). Cüceler dansı, daha ziyade Çinde tanınmıştır. Bu sayede dans adını değiştirerek Çinli cüceler dansı adını aldı. Çinli cüceler, danslarını, sanatlarını göstermek için Uygurlara gelmişler, muhtelif devirlerde, muhtelif şehirlerde, hattâ, saraylarda bile temsiller vermişlerdir. 1220 yılında Uygur sarayına gelen bir taoist bilgin «bizi Çinli cücelerle eğlendirdiler» diyor (12). İkişer oynanan oyunlar, cüceler dansı o devirde böyleydi.

Sadık UZUNOĞLU

(1) Faruk Demirtaş, Bozulus hakkında, A. D. T. F. der., C. VII, sayı 1, 1949, s. 46 not. 47.

(2) Divanü Lûgat-it-Türk, c. 2, s. 280-1. Bununla ilgili aşa kelimesi de aynı kanaati destekliyor.

(3) Dr. Mukaddere Nabi Özerdim aynı konuyu doğentlik tezinde anlatmıştır.

(4) İcabında kadınların da oynadığı unutulmamalıdır.

(5) H. G. Farmer, Studies in Oriental Musical Instruments, Glasgow, 1939, s. 84.

(6) H. G. Farmer, aynı etüt, s. 84.

(7) H. G. Farmer, aynı etüt, s. 85.

(8) Chu Yung-Tse, Hsin Chiang Feng Wu, 1944, s. 74-75.

(9) Tsung Po-lu, Hsin-chiang Chien Chuh, c. IV, Peiping, 1915, s. 6 a b.

(10) Kabartmanın fotoğrafı, Paristeki Musée Guimet'dedir.

(11) C. Marcel - Dubois, Les Instruments de Musique de l'Inde Ancienne, Paris, 1941, s. 194.

(12) A. Waley, The travel of on Alchemist, London, 1931, s. 80-81.

Elişlemeleri:

Trakya Elişlemeleri

VE İNCELEMEDE KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER

Yazan: Şerif BAYKUR

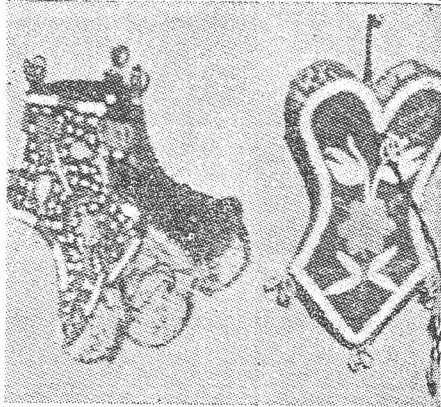
Türk folklor çalışmalarının üzerinde en az durulan bölümlerinden biri de şüphe yok ki halk elişlemeleridir. Kenan Özbel müstesna bu meşakkatli bölümde hemen hemen hiç çalışmamıştır. Hele Rumeli elişlemelerine el süren bir etnograf veya folklorcu çıkmadığını, yirmibeş yıldanberi Trakyada bulunan bir kişi olarak söyleyebilirim. Vakıa elişlemeleri de müzik ve halk dansları gibi tetkik ve toplanması güç bir konu. Fakat herhalde yorulmağa değer bir iş. İçinde hazineler saklıyan çeyiz sandıklarını açtırıp — kolleksion yapmak üzere toplamak şöyle dursun, zira buna değme insanın şahsi geliri yetişmez — renk ve motif olarak tespit etmek, bir takım bilgilere sahip olmaktan başka, onları yeniden işleyebilme meharet ve sabrına ihtiyaç gösterir.

Müzik ve millî dans işinde nasıl kuvvetli bir bilgi ve anlayıştan sonra, ses alma cihazı ve film makinesi gibi vasıtalara ihtiyaç varsa; bu işte de en az iyi bir fotoğraf makinesiyle her çeşit resim malzemesine ve resim çizebilme maharetine sahip olmaya lüzum ve zaruret vardır.

Trakya bölgesi; böyle bir toplama ve tespit işine başlamadan evvel bir inceleme konusunu olarak ele alırsanız, hemen başlangıçta daha çok girift bir konuyla mücadeleyle girişildiği hakikatiyle karşılaşılır. Bu iş Anadolu bölgesindeki elişleme motiflerini tetkikten daha az güç değildir.

Müzik ve millî dansların sınır boyu milletlerinde yaptığı karışmaları; karakteristik bir şekilde elişlemelerinde de görmek mümkündür. Hudut boylarındaki karışıklıkları şu veya bu milletin lehine münakaşa yoluna gitmeden evvel, bu bölgelerdeki inceleycilerin güç bir meseleyle karşı karşıya bulduklarını belirtmek icabeder. Bu vaziyette iki veya üç millette yakınlık gösteren işleme motifleri üzerinde bir neticeye varabilmek için mevzu bahis milletlerin işlemeleri üzerinde de tetkikte bulunmak ihtiyacı belirir. Filhakika bu tetkik, o milletin genel tarihiyle beraber sanat tarihini de tetkike kadar varır.

Rumeli'nde; Yugoslavyadan Macaristana, Yunanistandan Romanyaya kadar uzanan sahalarda açtığımız her çeyiz sandığında renk ve şekil bakımından birbirine tamamen karışmış işlerle karşılaşırız. Bugün Türk sınırları

Trakya elişlemelerinden: Boncuk ve İpekli işlenerek meydana getirilen iki para kesesi

İçinde meselâ bir evde veya kapı komşu olarak oturan iki ayrı bölge göçmeninin sandıklarında geliş mntakalarına göre, ayrı ayrı zevkleri tipik elişlemeleri (çevre, kese, bohça, havlucuğur başlığı v.s.) bulmak daima mümkündür. Bu suretle Trakyada yapılacak bir elişleme tetkikinin çetinliği kendiliğinden meydana çıkmaktadır.

Bununla beraber konunun çetinliğinden ürkererek bu işe başlamamanın, bu millî hazinelerin bir an evvel uçup gitmesini kolaylaştırmaktan başka bir işe yaramıyacağını nazara itibara alarak; yalnız millî hudutlarımız içindeki motifleri tespit etmenin de millî bir iş olduğunu kabul etmek ve bu anlayışla çalışmaya lüzumdur. Bir kere sandıklarımızda gömülü bulunan servetimizin değerini ölçmek imkânını bulalım, bundan ötesi herhalde daha kolay olacaktır. Zira maddî ve manevî yapısında — bir çok bakımından — değişiklik yapmak zaruret mecburiyetinde olan topluluğumuzda bu kelimelerin hergün biraz daha azalmağa ve tamamen yok olmağa doğru yürüdüğü müşahade edilmektedir.

Bu münasibetle; folklor bakımından birçok milletlerden daha karakteristik bir vaziyet gösteren memleketimizde bir folklor enstitüsü kurulması lüzumunu bir kere daha tekrarlamak olalı.

Türkülerimiz:

Yurdun Dört Bucuğundan Sesler

Yazan: Behçet Kemal ÇAĞLAR
«Türk Halkbilgisi Derneği» Umumi Kâtibi

Ey İzzeti en acep iş
Biz dün gece gördük bir düş
Yâr zulfünü kemend etmiş
Boynumuza taktı geçti

Kayabaşı türküsü gibi, çeşme başı, pınar başı türküsü de vardır. Çeşmenin altında kendi haline bırakılmış destilerin boğazlarından kısık kahkahalara benzer sesler çıkarırsun, dolup boşalan gönüllerin birbirine aktarılan sırları daha çekici sesler çıkarır. Ötede kavakların ardında sağ elini sol göğsüne basarak onlardan birini nefes nefese seyreden bir âşık murıldanır:

Sarı çedik giymiş, koncu kısarak
Gidiyor da birim birim basarak
Anası hüridir, kızı kısarak
Karşı köyden bir kız endi pınara

Dört satırda kıyafeti de var, hâli de, sü-lâlesi de.. Kızın gülüşü dinmiş, eşi dostu dağılmış, suyun sesi tek başına ortalığı sarmıştı:

Şurda bir kaç saat gönlüm eğledi
Kimbilir şimdi de kimi peyledi
Güzel gitti diye pınar ağladı
Acıdı yüreğim yandı pınara

Suyun her çeşidine bir ayrı türkü, bin ayrı türkü. Zaten su da, dağ da, tabiat da, her şey bahane. Dönüp dolaşıp yâri anmak var.

Su gelir akmayınan
Bulanmaz bakmayınan
Çirkin güzel olur mu
Sürünüp takmayınan

Su gelir taşa değer
Kırpıklar kaşa değer
Merak etme sevdiğim
Bir gün başbaşa değer

Su gelir kütüğünden
İçilmez köpüğünden
Yılan olsam sarılsam
Hâinin topuğundan

Çaya indim taşı yok
Yüzük buldum kaşı yok
Havada bir kuş gördüm
Benim gibi, eşi yok

Babalarımız şu, bu medeniyetin tesiri altında dillerine şu, bu yabancı kelimeleri, zevklerine şu, bu yabancı duyguları katacağımız, analarımız bu türkülerin pınarlardan duru di-

Gerçi türküyü bestesiz ele almak, akar suyu gölgesince seyretmek, civelek ceylânı hayvanat bahçesi kafesinde görmek gibi bir şey ama, ne olsa güzel yine güzel.

Halk türkülerindeki bir duyguyu beğenir de kimin bu diye sorarsanız, yine kendinizin vereceği cevap: Herkesin, hepimizin, olacaktır. Bunu ne Ahmet söylemiş, ne Mehmet, söyleyen millet.

Bir vak'anın, bir kahramanın halka mal olup olmadığı türküyü girip girmedikinden belli olur. Bir kere de türküyü girdi mi, yayıldıkça yayılır, benimsedikçe benimsenir, ona karşı duyulan ilgi en sıcak, en sade ifadesini bu sayede bulur. İşte Sepetçioğlu türküsünden iki satır:

Dağların serdari arslan geliyor
Süpürün hanları Osman geliyor

Yollara düşse düşse, dağları aşa aşa, menzilden menzile, hancandan hancıya ulaşan haber: Osman geliyor, hanları süpürün. İtibar, izzet, saygı, korku, her şey bir tek mısra'da: «Süpürün hanları Osman geliyor.»

Anadolunun hemen her kasabasında ya engin düzlüğe, ya çukur vâdiye bakan bir tümsek, bir tepe vardır. Oranın şöyle ilişip oturulabilecek köşesine Kayabaşı denir. İşte oradan bir âşık, günün birinde bir türküyü gönlünden koptuğu gibi boşluğa salar. O türkü durgun havuza atılmış taş gibi gittikçe genişleyen halkalar çize çize bütün memlekete yayılır; birbirine bilinmez - görünmez arklarla bağlı milyonlarca gönül gölünde de aynı aksi uyanır, aynı dalgayı yayar. Bu sade bizim hayalimiz değildir, halk bunun farkına varmış gibi en yaygın türkü cinslerinden birinin adını KAYABAŞI koymuştur. İşte böylesine günün birinde birdenbire meydana gelip bugün her dilde dolaşan türkülerden biri:

Ateşinden duramadım
Ben bu sırda eremedim
Seher vakitü göremedim
Yıldız gibi aktı geçti

Sanırsınız ki bu türküyü bütün bir Anadolu kaybetmişti güzel fırsatların peşisıra içinden söyleyip durmaktadır. Plâklara geçmemiş sonunu dinlemek kısmet olursa farkedersiniz ki bunu da vaktiyle bir kişi yazmıştır:

İlmi canları gibi saklamışlar da ana dilimiz bu günkü derinliği, özüllüğü ile devam edebilmiş. Henüz konuşamadan ilk anlamaya başladığımız kelimeler nihai denen türkülerden başka nedir?

Yağmur yağar taş da kurur ninni
Kule saat beşte vurur ninni
Benim yavrum geç te uyur ninni
İşte bir başka ninni ki, içinde harplerin bütün fecaati, kaderin bütün zülmu ve geleceğe güvenin bütün rahatlığı yatıyor:
Uyu yavrum yine şimşek çakıyor
Şehit baban aralıktan bakıyor
Yarasından göğe kanlar akıyor
Seni yavrum gel bağlayım ninni
Sen ağlama ben ağlayım ninni
Sade çocuk üstüne mi? Ana üstüne, yurd üstüne, yâr üstüne söylenmiş, öyle türküler var ki, dört satırda bütün bir ömrün hikâyesini bize hisıldayveriyor:

Sabahtan kalkarım günden ileri
Ben kimi sevmişim senden ileri
Ziyaret sınımsun kurban dilerisin
Nem var kurban edem candan ileri
Bu dağın üstüne yüce dağ olmaz
Ah çekenin yüreğinde yağ olmaz
Beşyüz cerrah gelse yaram sağ olmaz
İlle de yâr sarsın benim yaramı
Başına örtmüşün yeşil bürümcek
Aklım uçtu suna boyun görüncek
Seni baban bir gün e'le verecek
Başım alır diyar diyar giderim
Urfa'ya gel gizlice
Kalp ata ata gece
Bir yanın açık kalsın
Yâr gele yata gece

Ve işte böylece sevdamın ardından gurbet başlar. Değil mi ki arada yıkılışı dağlar var, âşık, başına taş basar, kazması yerine sazı ile dağ delmek isteyen bir yeni cins Ferhat gibi söylenir durur:

Bizim elde lüle biter gül biter
Üstünde bülbüller hasretten öter
O yâr buğu buğu gözümde tüter
Kader böyle imiş kime neyleyim
Köşe başı beklerim
Vay benim emeklerim
Eller yârim dedikçe
Sızılar kemiklerim

Bu gurbet mânilerinin çoğu geçim derdinden erkekleri gurbete çıkmış Eğin'de kadınlar tarafından söylenir. Bunların sade göz doldurmanı değil, kakhaha uyandıranları da vardır:

Ahirette İstanbul yok kaçasın
Yalan gerçek defterini ağasın
Galata köprüsü sanıp Sıra'ı
Başın döne cehenneme uçasın
Bırakalım, böyle yer yer ötüşleri, kırık dökük söylenişleri de bir topluluğun serencamını beş on satırda hikâye eden türkülerden birini ele alalım. İşte on bir ay Okyanusta çalınan bir yelkenlinin masalı:

Bizim gemimiz de telli duvaklı
Kırmızı yelkenli yeşil direkli
Tayfaları dersin arslan yürekli
Rabbim nasip eyle bize karayı
Evvelâ karayı sonra sılayı
Mavi sular ardı yemyeşil bağlar
Murad Reis durmuş dümende ağlar
İşte on bir aydır görünmez dağlar
Rabbim nasip eyle bize karayı
Evvelâ karayı sonra sılayı
Geldi bir beyaz kuş konu seren'e
Eizden selâm olsun dosta yârene
Bir kese altın var kara görene
Rabbim nasip eyle bize karayı
Evvelâ karayı sonra sılayı

İşte size hikâyesi ile birlikte bir başka türkü daha: Bir aşiret beyi ile evlenen bir yörük kızının yedi yıl çocuğu olmamış. Halbuki beyin bu fakir kıza evlenmesinin tek sebebi güçlüdür, kuvvetlidir, bana iyi bir oğul verir diye imiş. Kız mahcub, kız tarafı mahcub. Bey kırıngın, kararsız. Derken yedi yılın sonunda nur topu gibi bir oğlan. Düşün, bayram, yaylaya göçme şenliği her zamankinden daha alımlı. Bebeğin beşiği süslenmiş bir devenin üstünde. Gece, kervan çiçek dağımın sık ağaçlı bir yerinden geçiyor. Çocuğun kundağı bir çam dalına takılıveriyor. Beşiğe bir şey olmuyor ama, yavru daldı asılı kalıyor. Neden sonra kafilie yaylasını bulunca kara haber herkesi kalbinden vuruyor. Yollara düşen düşene. Ne fayda, çocuk ormanın yörtücü kuşlarına yem olmuş. Anası başlıyor dövünmeye. Aşağıdaki ağıt meydana geliyor:

Devem var deveden yüce
Canımı yüklettim gece
Yurt yerine varmayınca
Bilemedim bebek nece
Bebek beni del'eyledi
Yaktı yaktı kül eyledi
Havada kuşlar ötüşür
Raykuşlar acı güllüşür
Kuzgunlar leş bölüşür
Bebek beni del'eyledi
Yaktı yaktı kül eyledi

Bir Monografi Tahrihi

— II —

Yazan: Hikmet DİZDAROĞLU
Burdur Ortaokul Müdürü

düştüklerini söylerken bizzat hatalar içinde püryan olmanın işte trajikomik bir örneği daha:

Muarızımız, bilemeyiz hangi ilmi sebebe dayanarak, «aynı eserin hem baba hem oğlu tarafından» yazılamıyacağı kanaatindedir. Bunun için, Mevlid-i Nebevî'nin yalnız Mustafa Keşifi'ye ait olduğunu, Huzûri'nin böyle bir eseri bulunmadığını — yine bilemeyiz hangi delillere dayanarak — kesin şekilde ve bizi «hataya düşmüş» kabul ederek (evet, daima peşin fikir!) ileri sürmektedir. Şimdi, işin doğrusunu, bizzat şairin ağzından nakledeyim: «Mevlid-i Nebevî pederimin olduğu gibi, 15 yaşında telif ettiğim bir Mevlid-i Nebevî de benim vardı. Bayburt dağlarında Ruslara esir verdik. Bir nüshası Bayburt'un Esbak müftüsü Fahrettin Efendidedir.» (Şairin 10 Mart 1951 tarihli mektubundan).

Kitabımızda biz de bundan başka birşey söylememiştik, değil mi? Bizim, M. F. Kirzioğlu ile müteselsil olarak hataya düştüğümüzü, «aynı hata M. F. Kirzioğlu'nun...» adlı makalesinde de merbuttur (?) gibi, hangi dille yazıldığına akıl erdiremediğimiz ve hâlâ mânasını anlayamadığımız, çapraşık bir ifade ile beyan edilirken, şimdi kimin «hataya düştüğü» elbet anlaşılacaktır.

IV. Bir şairin hayatını incelerken, içinde yetiştiği tarihi, coğrafi ve sosyal çevrenin belirtilmesi, elbette ki çok faydalıdır. Bunun önemini, muarızımızın ikazına lüzum kalmadan çok daha önce, bir makalemizde belirtmiştik (Bk. Fuzûlî, Yücel dergisi, Yeni Seri, No. 3, Mart 1950). Fakat ne yapalım ki, aruzulari gerçekleştirmek her zaman mümkün olmuyor: Gerçi kitabın müellifi biziz; ama, onu bastırarak maddi imkândan mahrum olduğumuz için, bir müessesenin yardımına başvurmak zorunda kaldık. Bu müessesenin kitabı bastırarak için ileri sürdüğü başlıca şart, çerçevenin ve hacmin mümkün olduğu kadar dar tutulması idi. Bu zaruret dolayısıyla, daha nice şeylerden fedakârlık zorunda kaldık!

Zaten kitabın basılışı hayli maceralı olmuştur. Şu kadarını söyleyeyim ki, kitabın taşıdığı işi elimden geçmediği gibi, basılışını da, Ankara'da bulunan bir arkadaş vasıtasıyla, kitap piyasaya çıktıktan sonra haber alabildim.

II. Âşık Remzi - Mehmet Halit Bayrı melesine gelince; kitabımızı bitirip bastırılmak zere ilgili müesseseye göndereceğimiz sırada kitabın yazılışı ile basımı arasında üç yıl geçmiştir, sayın M. H. Bayrı'nın Ülkü'deki makalesini gördük ve bibliyografya bölümünde bunları bahsettik. Aziz kardeşim M. Fahrettin Kirzioğlu, Âşık Remzi'nin M. Halit Bayrı'nın kendisi olduğunu söylemişti. Biz, aksi ihtimali de düşünerek, düşüncemizi şöyle açıklamıştık: «... bu duruma göre, M. Halit Bayrı ile Âşık Remzi'nin aynı şahıs olması imkânsız görünmektedir. Ancak, iki âşık arasında geçen müessesenin okuyanlarda gerçek intibamı uyandırması ihtimali de düşünülebilir.» (s. 11). (Rabia Hatun münakaşası hatırlansın!).

Muarızımızın iddiaları üzerine, durumu, M. F. Kirzioğlu'ndan tekrar sorduk. Bize gönderdiği 31/Mart/1951 tarihli mektupta aynen şöyle diyor: «M. Halit Bayrı, münazaraya mevzu olan şiirini, İstanbul'daki (Kars Talebe Yurdu) na gelerek idare odasında benim yanlarında okumuştur. Akbaş Âşık Remzi de kendisidir.» «Bu noktayı, bu suretle şüpheden beri kaldığı» (evet, kaldığı) nı söyleyen muarızımıza, bu konuda bizim de söyleyeceğlerimiz bu kadardır. Fakat, bununla mesele halledilmiş olmuyor; kördüğümü çözecek şey, sayın M. H. Bayrı'nın gerçek durumu açıklamasıdır.

III. Evvelce de söylemiştik; genç muarızımız, «faraziye» lerini daima «gerçek» kabul eder ve aksini kat'iyyen düşünmeden, «pürüz» er yakalamak ister. Sonunu düşünmeden verilen yanlış hükümlerin, başkalarının hataya

Ala kilime sardığım
Deve sırtına vurduğum
Yedi yıldı zor bulduğum
Bebek beni del'eyledi
Ay mı çözdü sırma bağı
Babası dağların beyi
Kanlı m'öldün Çiçekdağı
Bebek beni del'eyledi
Yolum sağa sola saptı
Ay eğildi yavrum öptü
Yedi yıllık tek meyvamı
İmrendi de dallar kapı
Bebek beni del'eyledi

Behçet K. ÇAĞLAR

V. Muarızımız, yine bir «faraziye» nin gerçekliği peşindedir.

1 — Ona göre, **Şatı destanı** — içindeki yabancı kelimelerin, yabancı ve yerli şehir ve memleket adlarının çokluğu dolayısıyla — on yaşında yazılmamıştır. İlk bakışta doğru gibi görünen bu mütalâanın, biraz dikkat edilince, — bize yapılan isnattaki kelimeyi aynen tekrarlayarak söyleyelim — ne kadar «yersiz» olduğu hemen anlaşılır.

a) Muarızımızın sıraladığı kelimeler, eskiden, okumağa ve lûgat karıştırmağa lüzum kalmadan bilinen «kişe kelime» lerdir.

Hind ü Yemen, Çin, Rumeli, Fransa, Nemse, Üsküdar ise, aynı şekilde kişileşmiş coğrafi isimlerdir. Tiflis ve Petrobol'a gelince: Şairin burnunun dibinde bulunan ve her gün kim bilir kaç defa adı geçen bu şehirlerin adlarını bilmek o kadar zor şey midir?

Sonra, Huzûri'nin o çağda medresede okuduğunu, bilgisini her gün biraz daha arttırdığını muarızımız neden unutuyor?

b) 15 yaşında **Mevlid-i Nebevi** yazan bir şairin bu destanı meydana getirdiğini söylemek neden **illogique** olsun? **illogique** olan şey, bu mücerret iddianın kendisi değil midir?

Muarızımız, böyle temelsiz bir iddiada bulunmakla Halk Şairlerinin hususiyetlerine bigâne olduğunu açığa vuruyor: Eğer böyle olmasaydı, meselâ Sümmani gibi tamamen ümmî bir şairin, Huzûri'nin şiirlerinden çok daha fazla yabancı kelime kullandığını hatırlar, bunun sebebi üzerinde düşünür, başkalarını itham etmekten çekinirdi.

c) Ve nihayet, bizzat şair, **Şatı Destanı'nı** çok genç iken yazdığını bildiriyor. 10 Mart 1951 tarihli mektubundan, bununla ilgili kısmı alıyorum: «Umumî Seferberlikte müsveddeleri kaybettiğimden, söylediğim **Şatı Destanı'nın** tarihini bir arkadaşta tahmini olarak on yaşında dediğim halde, diğer birine de on iki yaşında demiş olabilirim.» Bizzat şairin hangi tarihte söylediğini kesin şekilde hatırlayamaması, bu destanın çok genç iken yazıldığını göstermez mi? Kaldı ki, kitaba alınan 10 yaş kaydını, şairin şifahi ifadesine dayanılarak tesbit edilmiştir.

2 — Evet, muarızımız mutlaka bir «pürüz» aramak sevdasındadır; bulduğu şeyin gerçeğe olan yakınlığı ikinci derecede önemlidir; çünkü asıl mesele, doğru veya yanlış, birşeyler söylemektir. İşte bir misal daha: Biz, Huzûri'nin 15 yaşında iken saz çalmağa başladığını bildirmiştik. Muarızımız, bunun 18 yaşında ol-

duğunu söylüyor. Delil? Gayet kolay; M. Bayrı'nın makalesiyle, şairin kendisine söylediği. Peki bizim tesbit ettiğimiz tarih kitâhından alınmıştır? Yine sözü şaire bırakalım: «Çok yerde muhtelif zevat tarafından tercüme edilmiş, birine tahminen 15 yaşında başlamış, birine de 18 yaşında saz çaldığımı söylemiş labilirim.» (14 Mayıs 1951 tarihli mektubundan). Eğer şair bana 15 yaşında saz çalmağa başladığını söylemişse, ben de böyle tesbit etmişim; kendilerine de 18 yaşında saza başladığını bildirmişse, «neden kendilerine verilen tarihte doğru oluyor da, bizimki yanlış sayılıyor? Dikkat ya, muarızımız daima «pürüz» aramaktadır!

VI. Biz, kitabımızda, Huzûri'nin hayatını muayyen bir tarihe kadar takibettiğimizi, Hayatta bulunan bir insan için başka şekillerde hareket etmeğe imkân olmadığını muarızımız da takdir eder. Muarızımız şu kanaatte ki, Huzûri Erzurum'da imamlık yapmıştır. Biz, kitabımızda bundan bahsetmemiştik: Muhterem şaire mektup yazdık, bu meseleyi iki defa sorduk. Yukarıda tarihleri verilen mektuplarında kat'iyetle beyan ediyor ki, **Erzurum'da imamlık yapmamıştır.** Erzurum'da değil, kitabımızda işaret edildiği gibi, sadece Oltu'nun Örtülü bucağında (şimdi Şenkaya ilçesi) imamlık yapmıştır. Muarızımız hâlâ eski kanaatini de mısır ise, lütfen şairden bir defa da kendileri sorsunlar.

Muarızımızın yayımladığı «değildir» reddiye, koşma, (bu koşma bende de mevcut olduğunu görmüştük. Şairin 14 Mayıs tarihli mektubunda yazdığına göre, muarızımızın iddiası hilâfın Erzurum'daki bir bayan öğretmen için değil, Örtülü'de tanıdığı Sabahat isimli bir bayanın öğretmeni için yazılmıştır.

VII. kitabımızın muhtelif yerlerinde (meselâ bk. a - Önsöz, b - s. 19, c - s. 19, not: c - s. 44) Huzûri'nin hece vezniyle yazdığı şiirlerin 200 den fazla olduğunu, fakat hepsini elde edemediğimizi söylemiştik. Muarızımız da bu fikirde. O halde aranızda ne fark kalıyor diyeceksiniz. Zaten garabet burada ya! Muarızımız da Huzûri'nin heceli şiirlerinin 200 den fazla olduğunu söylüyor; fakat aynı şeyi bizim yazmamızı — hâlâ sırrına eremediğimiz bilimantikle — hatalı saymaktadır! Doğrusu bu hayran olmamak elde değil...

Muarızımızın iyi niyetine (!) bakın ki, Huzûri'nin elimizde bulunan destanlarının say-

ını kitabımızda zikretmemizi de bir «pürüz» olarak kabul ediyor. Destanlarının sayısı 16'dır, demişiz. Bu, yanlışmış. Daha başka destanları da varmış. Bunun aksini iddia eden kim, a sayın muarızım?

Bir insan ki şiirlerinin hepsinin elimizde olmadığını bildirir, mevcuttan 16 sının destan olduğunu kaydederse, bu, «Destanlarının hepsi budur, bundan başka destanı yoktur.» mânasından mı gelir? İnsan, gerçeklere bu kadar mı okuyucuların takdir ve insafına bırakıyor.

VIII. Huzûri'nin karşılaştığı şairleri, kendisini bize verdiği notlara göre yazmıştık. Bundan başka şairlerle müsaadesi de olabilir. Etsasen, buna aykırı bir iddiada bulunmadık. Huzûri, yalnız ve yalnız bu şairlerle karşılaşmıştır, diye — muarızımızın sık sık yaptığı gibi — kesin bir hüküm vermedik.

Huzûri'nin müsaade bulunduğu şairlerin mânevî değerlerini, şöhretlerini izhar (?) etme» (izah etme olmasın?) işine gelince; ilkin, bir kitapta adı geçen her şair hakkında mutlak malûmat verileceğine dair bir mecburiyet olduğunu bilmiyoruz. Sonra bu, VI. maddede açıklandığı veçhile, bir imkân meselesidir. Kitabımızın hacmi müsait olsaydı, bunu memnuniyetle yapmağa çalıştık. Ama, yapmayınca da bir noksanlık teşkil etmez. Halk edebiyatı alanında meydana getirilen yüzlerce eser, bunun böyle olduğunu göstermektedir.

Muarızımız, bu bahiste, nasılsa, «**Huzûri'de Temler**» bölümünü beğeniyor. Hattâ, («Huzûri'de Temler» bölümüne diyecek yok.» diye, «takdir» ini açığa belirtebiliyor; fakat, bu hükümden pişmanlık duymuşçasına, cümlelerin arkasından bir «yalnız» ı ilave etmekten kendini alamıyor ve hemen «psikolojik tahliller yapılmamıştır.» hükmünü yapıyor!

Temler ve psikolojik tahlil... Bizim bildiğimize göre, temleri izah etmek, psikolojik tahlil yapmaktan başka birşey değildir. Bir şairin temayüllerini ve onda beliren belli başlı mânevî özellikleri tahlille çalışmak psikolojik tahlil değil de nedir?

Kelimeleri tartmak ve yerinde kullanmak lâzım. Aksini yapınca, eskiler, buna «**Tahsil-i kemalât kem âlât ile olmaz**» derlerdi, genç muarızım.

IX. Muarızımız, «Huzûrinin tanzir ettiği şairler de tam olarak gösterilmemiştir.» diyor. Doğrudur. Çünkü biz, ne Huzûri'nin nazire yazdığı bütün şairleri, ne de onlarda tanzir ettiği bütün şiirleri göstermek istemiştik. Gayemiz,

Huzûri'nin nazire vadisinde başlıca kimlerle alış - verişte bulunduğunu belli etmekte. Bunun da yaptık, sanıyorum.

Muarızımız o kadar zahmete girmeselerdi; sıraladıkları metinlerden haberimiz olduğu gibi, kendisinin henüz farkında olmadığı nice metinlerden de malûmattırız. Burada kendisine bir noktayı hatırlatacağız: Nazire bahsinde o kadar iddialı hükümler vermekten sakınmalı. Nazireden başka bir de «müteessir» ve «mülhem olma» vardır. Bunu, kitabımızda da belirtmiştik (s. 51). Huzûri falan kimselere nazireler yazdı, derken teenni ile hareket etmelidir. Çünkü kafiyeleri birbirine benzeyen her şiir mutlaka birbirine nazire değildir. Nazirenin kayıt ve şartları vardır. Muarızımızın bunları da dikkate alması icabeder.

X. Muarızımız, nam ve hesabımıza hüküm verebiliyor ve bizim aklımızdan geçmeyen şeyi bile isnat etmede beis görmüyor.

Ona göre, **Ters-İş** destanındaki «Ters-İş», ke limesi eğer «tezat» karşılığı olarak almışsak, yanlış hareket etmişiz; «bunun tam türkçesi (Ters-İş) değil, («Terslik)miş!» Bu kadar «Ters-Anlayış» a ilk defa rastlıyoruz. Bizim «Ters-İş» kelimesini «tezat» mukabili aldığımızı size kim söyledi sayın muarız? Kendi vahimelelerinizi başkalarına isnat etmekte neden mütemadi inat ve ısrar gösteriyorsunuz? «Realitye ortaya koymak» bu mudur? Bizim böyle bir ihtiyacı müstağni olduğumuzu kendisine hâlâ hatırlatalım.

XI. Muarızımız, bir «pürüz» daha bulduğuna kimbilir ne kadar seviniştir! Öyle ya, kendi tenkid ettiği şeyi, kendi eserinde tekrarlamıştır. Bu nasıl olur? Kusura bakmasınlar, bu sevinçleri uzun sürmeyecektir. İşte açıklıyoruz:

87 numaralı koşma ile, Huzûri - Müdâmi karşılaşmasının IV üncü kısmındaki kıtalar, iki mısradaki sıfatların sona alınması hali müstesna, birbirinin aynıdır. Böyle olduğu halde, birisinin koşmalar arasında, ötekini karşılaşmalar bölümünde gösterdik. Sebebi şu: Huzûri'nin önce şiirlerini toplamıştık. Sonra, bahsi geçen karşılaşma metnini elde ettik. Aynı koşmayı karşılaşmalar bölümünde de görünce, durumu şairden sorduk. Şair, bunun aslında koşma olarak söylendiğini, sonundaki «ya nedir» redifinin meydana getirdiği soru mânasından faydalanarak karşılaşma sırasında da tekrarladığı cevabını verdi.

Demek ki, bu manzume, aslında **müstakil bir koşmadır**, karşılaşmaya sonradan geçmiştir!

Halk Hekimliğinin Kullandığı İlaçlar

Yazan: Dr. N. R. BALCIOĞLU

Öksürük için: 1) Kuru incir sütle iyice kaynatılır ve hastaya şekersiz içirilir.

2) Kızılçık ekşisi közlenerek öksürüne yedirilir.

3) Kurlarda biten ve öksürük otu adı ver-

ilen bir ot kaynatılarak hastaya ihlamur g-

len bir ot kaynatılarak hastaya ihlamur g-

icirilir.

4) Sütle karabiber kaynatılıp içirilir.

Bakır çalıklarına: Keçi sağılır, süt kaynatılmadan keçinin memesinden alındığı gibi içirilir.

Mayasıl için: Kuş burnu ağacı ince iğ yontulur, kaynatılır ve çay gibi içilir.

Çocuk sancıları için: Toprak solucanı topraktan çıkarılır, iyice ezilir, anasının sütüyle karıştırılarak çocuğa içirilir.

Kan çıbarı için: Sabun kıyılır, ekşi bilmurla iyice halledilir. Yaraya sarılır. Bu yarayı olgunlaştırır.

Kara sakız, tatlı pestil ve eski pamuk iyice dövülüp yaranın üzerine bağlanır. Bu da ilahabı çeker.

Yanıklar için: Beyaz mum, zeytinyağı, ve zalin karıştırılıp sürülür.

İncinmeler: Bir yeri incinen insanın o yerine itina ile çırpılır. Yani kanatılır. Bilâhare taze keçe suda kaynatılıp tekrar aynı bir keçenin üzerine yayılarak o yere bağlanır.

Romatizma için: Ateş görmemiş bal, bez üzerine sürülür; üzerine tütün tozu ekli ve ağrıyan yere sarılır.

Sancılanmalara karşı: Akzencefil iyice doğranır, erimemiş arı balı ile karıştırılıp üç kaşığı alınır.

Kırıklarda kullanılan yakılar: Kırıklarda tedavisinde iki türlü yakı istimal edilir:

a - Sabun yakısı: Sabun iyice yontulmuş yumurtanın akı ile halledilir. Hiç kullanılmamış bir beze yayılır ve kırık yerine konduktan sonra üzerine iyice sarılır.

b - Yirmi gün sonra sarılacak yakının formülü: yumurtanın sarısı toz şeker, buğday unu, bir kaşık tuz (tatlı tuz, yani sofraya tuz) halledilir, beze yayılıp sarılır.

Kırığı kalıba koyma: 2 kısım keçi yağı, bir kısım balmumu ile bir tavada eritilerek iyice halledilir; bir beze yayılıp kırık üzerine serilir.

Göz ağırları için: Telgraf suyu, denen reçetesiz dükkânlardan temin edilebilen SÜLFAL DÖ ZENK kullanıldığı gibi, tatlı boya denen kırmızı kumaş boyası göze serpilir.

Makedonya Yürük Folkloru

ZİYARET MAHALLERİ: DİLEKTAŞI — BABUTAŞI — HACATLARTAŞI

— VII —

Yazan: İbrahim GÖKÇEN

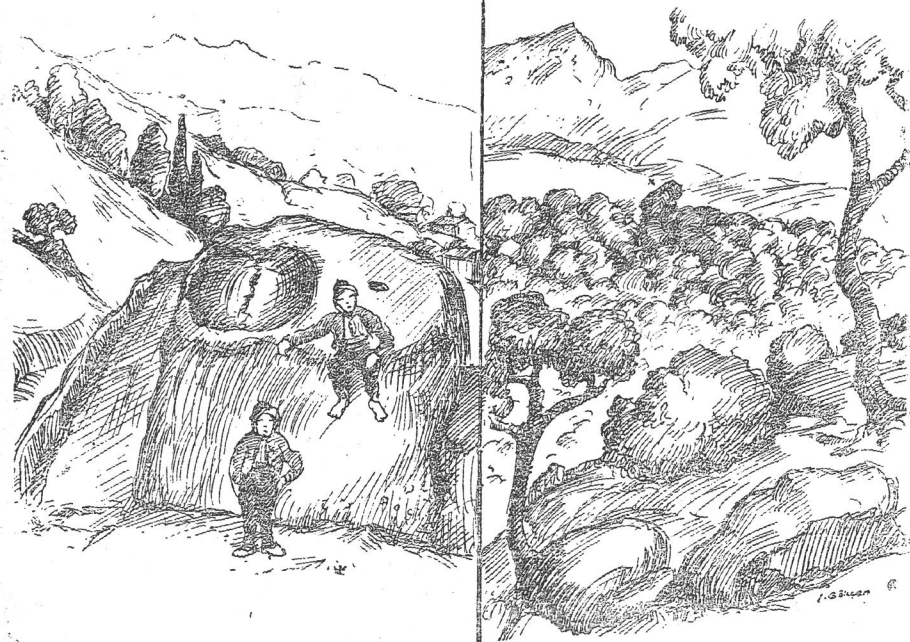
d) Dilek Taşı: Sivritepe denilen yerde, yüksekçe bir kayadır. Bayram, Hidrellez ve Nevruz günleri ziyaret edilerek dibinden taş toplanır.

e) Babu Taşı: Bu taş, Karasinan köyünün hemen üstünde ve bir tatlı meyilli yamaçta. Bir ev cesametinde olan bu kayanın üstü düz bir sathı teşkil eder. Bu düzlüğe çıkmak için yan tarafında bir merdiven şeklinde sathımaill bulunmaktadır. Garibi şu ki, basamakları olmayan bu merdivenin korkuluk maksadına uygun kenarları da mevcuttu. Buradan düzlüğe çıkılınca oyulmuş yuvarlak bir çukur ile karşılaşılırdı. Düzlüğün tam ortasında da yirmi santim çapında bir dairevi oyuk mevcuttu. Bu oyuk at nalı biçiminde olduğundan halk buna dair bir menkıbeye inanmaktaydı:

Hazreti Ali, atıyla bu taraflara gelmiş. Atının bir ayağı bu taşın üstüne, diğer bir ayağı da «Hisseler» denilen ve köye yarım saat mesafede bulunan diğer bir taşın üstüne basarak

geçmiş. Hatta atı, bu taşın üstünde ağnemiş (1). Bu sebepten Babu Taşının üstünde mezkûr oyuk hasıl olmuş. Bu oyukun içi birkaç kişinin oturabilmesine elverişliydi. Bu taşın altında bir mağara da mevcuttu. Mağaranın kapısı, tepesi yukarıda tabanı aşağıda bir üçgen teşkil ederdi. Mağaranın zemini de taş olup düzdü. Bu mağara taşın gövdesine kuzeyden baskıyarak güneye doğru oyulmuşu benziyordu. Bu oyuk, beş altı metre kadar güneye doğru devam ederdi. Köylüler mağaranın yer altından daha çok uzağa gittiğini ve fakat ilerde daraldığı için geçmek mümkün olmadığını söylüyorlardı. Mağaranın kenarlarındaki oyuklarda ince uzun balmumundan yapılmış kilise mumları bulunuyordu. Bunları herhalde civar Bulgar köylüleri gizli gizli koymakta idiler.

Gerek taşın adından ve gerek bu mum koyma işaretlerinden, bu taşın hristiyanlık devrinde de mukaddes bir mevki olduğu anlaşılıyor. Babu, ihtiyar Bulgar kadınlarına ve-

Ziyaret mahallerinden: 1) Karasinanda Babutaşı, 2) Mayadağında Hacatlartaşı

«Millî Eğitim Bakanlığı Halk Melodileri Derleme Heyeti» geçen ay İstanbul'a gelip vazife gördüğü zaman, «Türk Halkbilgisi Derneği»ni de ziyaret etmiştir. Yukarıdaki resim bu ziyaret esnasında çekilmiştir. Soldan sıra ile önde: Halil Bedi Yönetken, Mahmut R. Gazimihâl, Eflâtan C. Güney; ortada: Sadi Y. Ataman, İhsan Hünçer, Cahit Öztelli; arkada: Behçet Kemal Çağlar, Muzaffer Sarısözen, Raci Damacı ve Cevdet Canbulat görülmektedir.

riilen isimdir.

Babu Taşından biraz aşağıda ve dere içine yuvarlanmış olduğu farkedilen büyücek, yuvarlak bir kaya daha vardı. Bu kayanın bir yüzünde yarı beline kadar oyulmuş bir insan şekli nazarı dikkati çekerdi. Bu şekil insan vücudundan daha büyük ölçüdedir ve içeri doğru oyulmuştur. Başından yarı beline kadar kayanın üzerinde kalan bu oyulmuş vücudun alt kısmı kayanın kırılan parçalarıyla birlikte kaybolmuştur. Halk buna dair bir hikâye de icat etmişti:

Vaktiyle bir çoban varmış. Erenlerdenmiş. Bu taşta dayanmış, çantasını da yanına koymuş. Taş, hamur gibi yumuşamış ve çobanın kalıbı olduğu gibi bu kayaya çıkmış. Bunlar pek kaba saba şeyler olduğundan çok eski bir tarihî devre ait ve belki de taş devrinde yapılmış eserler olmaları muhtemeldir.

f) Hacılar Taşı: Mayadağ arazisi içinde mu kaddes tanılan diğer büyük bir kayadır. Bu taş bir tepe üzerinde olup buraya da «Hacılar Tepesi» derlerdi. Burada arasında mumlar yakılırdı. Buradan başka hayli uzakta (Izvor) arazisi içinde (Delikli Taş) denilen bir kaya daha vardı. Burada senenin belirli zamanlarında toplantılar yapılırdı. Bu toplantılara Hiris-

tiyanların da iştirak ettikleri olurdu. Toplantının hedefi şuydu: Kayada küçük ve ancak bir insanın zorla geçebileceği kadar bir delik vardı. Bu deliğin vaktiyle bir koyun çobanı tarafından açıldığına inanılırdı: Çoban bu havallide koyun otlatırken sürüsüne bir hastalık gelmiş, nihayet elinde bir tek koyun kalmış. Çoban bu vaziyetten müteessir olarak dertli dertli bu kayanın yanına gelerek değneği ile kayaya vurmuş. Bu delik açılmış. Açılan delikten elinde kalan tek koyunu geçirmiş. Bu koyun hastalığa tutulmamış ve az zamanda koyunlar üremiş ve çoban eski sürüsüne sahip olmuş.

İşte bu kayadan kadın, çocuk, çocuk geçerlerdi. Geçmekte müşkülât çeken olursa halk tarafından silâh atılırdı. Delikten geçemiyen insanların günahkâr olduklarına inanılırdı. Buradan kederli insanlar, çocuğu olmayan kadınlar, üremesi için hayvanlar ve ipek böceği tohum kutuları geçirilirdi. Buna benzer bir hâdis de Manisa'da Haki Baba tekkesinin bahçesinde geçmektedir. Burada geçilen yer, taş olmayıp iki ihtiyar selvinin arasındadır.

İbrahim GÖKÇEN

(1) Ağnamak, hayvanların yere sırtlarını sürterek yuvarlanmalarına denir.

K İ Ğ İ

Yazan: M. Sadık YİĞİTBAŞ

Millî Eğitim Bakanlığı Tetkik Komisyonu tarafından incelenerek kabul edildiği gibi memleketimizin ilim ve fikir adamlarının da takdirlerine mazhar olmuş 420 büyük sahife ve yüzden fazla resmi muhtevası orijinal bir eserdir.

Beş lira mukabilinde kitabı müellifinden, temin etmek mümkündür.

Adres: M. Sadık Yiğitbaş D. D. Y.

Diş Hekimi - AFYON

500 Yemek ve Tatlı Reçetesi

Yazan :

Bahri ÖZDENİZ

Bu eser, ağızlarının tatlarını ve midelerinin kıymetini bilenlerle yemek pişirmek san'atını öğrenmek isteyen ev kadınlarının en yakın dostudur.

Fiatı 350 kuruş.

Basan:

Osman Kartal

İKBAL KİTABEVİ

DERGİMİZİN SATIŞ YERLERİ

İstanbulda, Beyoğlunda: Saray, Köprüde: Kemal, Babıâlide: İkbal ve İrfan, Beyazıtta: Faik Akgün, Şehzadebaşında: Nur Kitabevleriyle Cağaloğlunda: Eminönü Halkevi karşısında Niyazi, fırın yanında Ahmet, Çarşıkapıda Azak sinemasına dönülecek kögede Mustafa Şeyhoğlu'nda bulunur. Ayrıca İzmirde Tilkilikte Cerrahoğlu, Konyada Yeni, Ankarada Berkalp Kitabevi ve durak bayilerinde satılır.

* Birinci cilt kapaklarımız 150 kuruş fiatla satışa çıkarılmıştır. İsteyenler dergimizin adresinden temin edebilirler. Posta ücretlerine % 400 zam yapıldığı için İstanbul haricinden talepte bulunanlar postae parası ile birlikte 200 kuruş göndermelidirler.

* 1-24 sayılı 1 inci cildimiz, posta ücreti dahil 700 kuruştur. Adresimizden temin edilir.

Türk Folklor Araştırmaları

Senelik aboneli 300, altı aylık aboneli 150 kuruştur. Yurd dışı senelik abone 2 dolardır.

Adres değiştirmeler hiçbir şart ve ücrete tâbi değildir. Basılmayan yazılar talep vukuunda iade edilir.

Adres: Yeşildirek, Sultanmektebi sokak, No. 17 - İstanbul

Dişgi ve baskı: M. SİRALAR Matbaası

TÜRKİYE İŞ BANKASI

Küçük Cari Hesaplar

1951 İKRAMIYE PLANI

10 Bahçeli Ev

(Biri iki dairesi ve bahçeli
Apartman)

40 tane	1000 Liralık
40 "	500 "
100 "	250 "
250 "	100 "
500 "	50 "

Çekilişler: 1 Haziran, 24 Ağustos,
1 Kasım, 28 Aralık tarihlerinde
yapılır.

TOPTAN

BUZ ihtiyaçlarınızı

İstanbulda 20669 numaralı telefona
bildiriniz.

Lüleburgaz İslâm - Naci fabrikası
tarafından en güzel içme memba su-
yundan imal edilen buzlar, gayet
sahhi ve temizdir. Siparişler zamanın-
da yerine getirilir.

İstanbul toptan sipariş adresi:

TRAKYA - BANDIRMA PAZARI

Eminönü Balıkpazarı, Taşçılar, Ke-
merli sokak No. 2 - Telefon: 20669

AYRICA

En birinci Lüleburgaz çiftlik yağı
Edirne beyaz peynirleri ve un üzerine
toptan siparişler kabul edilir.

T. C. Ziraat Bankası

SERMAYESİ: 300.000.000 T.L.

Yurd içinde 388 Şube ve Ajansı, Dünyanın her tarafında
Muhabirleri vardır.

Bu Yıl Vadesiz Tasarruf Hesapları İçin
8 ÇEKİLİŞTE: 3 EV, 2 TRAKTÖR
Ayrıca Dolgun Para İkramiyeleri
Her 150 liraya bir kur'a numarası

TÜRK FOLKLOR ARASTIRMALARI

İSTANBULDA ÇIKAR, AYLIK HALE
KÜLTÜR BELGELERİ DÜNYASI

Ekim 1951

İÇİNDEKİLER

Konuşan Secade	Feyzi HALICI
Anadolu Halk Oyunları (II Soru)	Mehmet B. GASTRİMİL
Sarıhanım Bektaş Köyü Adetleri	Cemal BEYİNİ
Halkbilgisi Derneğine Akt Edilenler: Dereceğin Kuralı	M. R. H. HAYR
Söz Şairlerinin Dilinde Sirkas, Garbet, Aşk	Cevat CANBULAT
Doğu Karadenizde Avcılık ve Av Aletleri (II)	Nesrettin ÇİFTLİOĞLU
Şimdiye Kadar Derlenmemiş Konya Mîsalleri (II)	Zafer ÜNDEMİR
Kırım Atasözüleri (II)	Mustafa BİRKE
Bir Masal: Çırpıcı Baba	Kemal BAYR
Ayın Folklor ve Etnografya ile İlgili Olayları	İsmail HENÇER
Kilaspın Arasında: (Alaca - Köyü), (Erzurumla Emlak Hayatı ve Şiirleri), (Ufuk Folklorundan Bir Deney), (Türkiye - İngilizce Sözcük Mîsalleri Gösteren Sözlük), (Bir Köyden Bir İnsan), (MİH Mîsallerinde İstanbul Mîsalleri)	
Şiirler: Vebal Görünür, Raci DAMACI — Ay Türküleri, Tanık ÖZKAN — Kuşlardan Mektup, Mehmet Fethi SAVAŞCI	

Sayı: 27

Kuruluş: 25